เรื่องเสร็จที่ ๓๙๙/๒๕๔๕

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจ่ายค่าตอบแทนการใช้ความถี่

กรมประชาสัมพันธ์ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๙๐๔/๕๓๓๒ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมไปรษณีย์โทรเลขได้อนุญาตให้กรมประชาสัมพันธ์ใช้ความถี่ช่วง ๒๕๐๔-๒๕๑๒, ๒๕๑๒-๒๕๒๐ และ ๒๕๒๐-๒๕๒๘ Mhz ระบบ MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service) รวมทั้งสิ้น ๓ ช่วงความถี่ ประเภทบอกรับเป็นสมาชิก ซึ่งตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๕ กำหนดให้กระทรวง ทบวง กรม (หน่วยราชการ) ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับการจัดสรร กรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยราชการจึงได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ที่กรมไปรษณีย์โทรเลขจัดสรรให้ ต่อมากรมประชาสัมพันธ์ได้ร่วมกับบริษัท ไทยสตาร์ทีวี จำกัด ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท เวิลด์สตาร์ทีวี (ไทยแลนด์) จำกัด ดำเนินโครงการให้บริการส่งวิทยุโทรทัศน์ประเภทบอกรับเป็นสมาชิกระบบ MMDS (Multichannel Multipoint Distribution Service) โดยใช้ช่วงความถี่ทั้ง ๓ ช่วงที่ได้รับการจัดสรร โดยจัดทำเป็นสัญญาเข้าร่วมและดำเนินโครงการให้บริการส่งวิทยุโทรทัศน์ประเภทบอกรับเป็นสมาชิกระบบ MMDS เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๓๙ ต่อมากรมไปรษณีย์โทรเลขได้เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่จากบริษัท เวิลด์สตาร์ทีวี (ไทยแลนด์) จำกัด ตามประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่องกำหนดให้ผู้ใช้ความถี่วิทยุต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ความถี่วิทยุ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๓๙

บริษัท เวิลด์สตาร์ทีวี (ไทยแลนด์) จำกัด จึงมีหนังสือถึงกรมประชาสัมพันธ์ขอให้ทบทวนการชำระเงินค่าตอบแทนในการใช้คลื่นความถี่ดังกล่าว เนื่องจากคลื่นความถี่นั้นเป็นของกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยราชการและตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คลื่นความถี่ที่กรมไปรษณีย์โทรเลขอนุญาตให้หน่วยราชการต่าง ๆ โดยปกติไม่ต้องชำระเงินค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ให้กับกรมไปรษณีย์โทรเลขแต่อย่างใด

กรมประชาสัมพันธ์ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว จึงขอเรียนหารือดังนี้ คือ การที่กรมไปรษณีย์โทรเลขจัดสรรคลื่นความถี่ให้แก่กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้รับยกเว้นมิต้องเสียค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ เมื่อกรมประชาสัมพันธ์ได้ทำสัญญาร่วมโครงการกับบริษัท เวิลด์สตาร์ทีวี (ไทยแลนด์) จำกัด แล้ว บริษัทฯ ต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ให้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลขด้วยหรือไม่

ส่งพร้อมหนังสือ นร ๐๖๐๑/๑๖๗๐ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาเอกสารที่กรมประชาสัมพันธ์ส่งมาประกอบการพิจารณา รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และรับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์) และผู้แทนกระทรวงคมนาคม (กรมไปรษณีย์โทรเลข) แล้ว ได้ความว่า แนวทางปฏิบัติของกรมไปรษณีย์โทรเลขเกี่ยวกับการเก็บค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ เป็นไปตามประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดให้ผู้ใช้ความถี่วิทยุต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ความถี่วิทยุ โดยประกาศดังกล่าวออกตามความในมาตรา ๑๑ ทวิ[๑] แห่งพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดให้ ผู้ใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรรต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้คลื่นความถี่ ทั้งนี้ โดยกรมไปรษณีย์โทรเลขได้มีหลักเกณฑ์ในการเก็บค่าตอบแทน ดังนี้

๑. บริษัทเอกชนที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่จากกรมไปรษณีย์โทรเลขและเป็นผู้ใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรรนั้น จะต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ให้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลข

๒. หน่วยราชการที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่จากกรมไปรษณีย์โทรเลข หากหน่วยราชการนั้นเป็นผู้ใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรรเอง หรือหน่วยราชการนั้นได้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ แล้วแต่กรณี โดยอนุญาตให้บริษัทเอกชนเช่าเวลาบางส่วนของสถานีฯเพื่อจัดรายการ และหน่วยราชการนั้นเป็นผู้ดำเนินการบริหารสถานีฯ ถือว่าหน่วยราชการเป็นผู้ใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรร จึงได้รับยกเว้นไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ เช่น กรณีของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๕ เป็นต้น แต่หากหน่วยราชการที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่ได้ตกลงให้บริษัทเอกชนจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ และอนุญาตให้บริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการบริหารสถานีฯ ในกรณีนี้ถือว่าบริษัทเอกชนเป็นผู้ใช้คลื่นความถี่ จึงต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ให้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลข เช่น กรณีของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีซึ่งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้ตกลงให้บริษัทเอกชนเป็นผู้ใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรรและอนุญาตให้บริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการบริหารสถานีฯ เป็นต้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาข้อหารือของกรมประชาสัมพันธ์แล้วเห็นว่า เดิมไม่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการใด ๆต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้คลื่นความถี่นั้นให้แก่รัฐบาล ต่อมาจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติตามมาตรา ๑๑ ทวิ[๒] แห่งพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ โดยกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้ผู้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการใดหรือในลักษณะใด ต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้คลื่นความถี่นั้นให้แก่รัฐบาลตามอัตราที่เห็นสมควร แล้วแต่กรณี สำหรับการที่หน่วยราชการจะ

---

[๑] มาตรา ๑๑ ทวิ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้ผู้ใช้ความถี่คลื่นเพื่อกิจการใดหรือในลักษณะใด ต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ความถี่คลื่นนั้นให้แก่รัฐบาลได้ตามอัตราที่เห็นสมควร

ประกาศตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

[๒] โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่นั้น เป็นไปตามมาตรา ๕[๓] แห่งพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่บัญญัติมิให้นำพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ มาใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม และนิติบุคคลตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่มาตรา ๑๑[๔] และมาตรา ๑๒[๕] ซึ่งเป็นเรื่องการตั้งและดำเนินการสถานีวิทยุคมนาคม

อย่างไรก็ตาม การที่หน่วยราชการจะได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ จะต้องเป็นกรณีที่หน่วยราชการเป็นผู้ใช้คลื่นความถี่นั้นเอง หรือหน่วยราชการเป็นผู้ขอจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ แล้วแต่กรณี โดยอาจให้เอกชนเช่าเวลาบางส่วนของสถานีฯ เพื่อจัดรายการ แต่ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏว่า กรมประชาสัมพันธ์ได้ทำสัญญากับบริษัท ไทยสตาร์ทีวี จำกัด (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท เวิลด์สตาร์ทีวี (ไทยแลนด์) จำกัด) เพื่อดำเนินโครงการให้บริการส่งวิทยุโทรทัศน์ประเภทบอกรับเป็นสมาชิกระบบ MMDS โดยกำหนดให้บริษัทฯ เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการให้บริการทั้งหมดและรับผิดชอบต่อผู้บริโภคในนามของบริษัทฯ เอง ทั้งนี้ บริษัทฯ ต้องจัดหาทรัพย์สินเพื่อดำเนินการตามสัญญา และโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นทั้งหมดให้แก่กรมประชาสัมพันธ์ และบริษัทฯ ต้องแบ่งผลประโยชน์ให้แก่กรมประชาสัมพันธ์เป็นรายปีตามที่กำหนด ลักษณะของสัญญาเช่นนี้ถือว่ากรมประชาสัมพันธ์ได้ตกลงให้บริษัทฯ ใช้คลื่นความถี่ที่กรมประชาสัมพันธ์ได้รับจัดสรรจากกรมไปรษณีย์โทรเลขเพื่อประกอบกิจการให้บริการส่งวิทยุโทรทัศน์ประเภทบอกรับเป็นสมาชิกระบบ MMDS โดยกรมประชาสัมพันธ์ไม่ได้เป็นผู้ใช้คลื่นความถี่นั้นเอง

ดังนั้น บริษัท เวิลด์สตาร์ทีวี (ไทยแลนด์) จำกัด ซึ่งเป็นผู้ใช้คลื่นความถี่ดังกล่าวจึงต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ให้แก่กรมไปรษณีย์โทรเลขตามประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง กำหนดให้ผู้ใช้ความถี่วิทยุต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ความถี่วิทยุ

---

[๓] มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) กระทรวง ทบวง กรม

(๒) นิติบุคคลตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

[๔] มาตรา ๑๑ ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งสถานีวิทยุคมนาคม เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

สถานีวิทยุคมนาคมต้องใช้ความถี่คลื่นให้ถูกต้องตามข้อบังคับว่าด้วยวิทยุคมนาคมตามภาคผนวกต่อท้ายอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยโทรคมนาคม

เพื่อให้การเป็นไปตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการตั้งสถานีวิทยุคมนาคม และให้อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจควบคุมและกำหนดการใช้ความถี่คลื่นของสถานีวิทยุคมนาคมต่าง ๆ

ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้สถานีวิทยุคมนาคมที่ใช้ในกิจการบางประเภทได้รับยกเว้นไม่ต้องได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง

[๕] มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้สถานีวิทยุคมนาคมดำเนินบริการวิทยุคมนาคมเพื่อประโยชน์อื่นใดนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตหรือนอกเหนือจากราชการของกระทรวง ทบวง กรม หรือกิจการของนิติบุคคลตามมาตรา ๕

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรกฎาคม ๒๕๔๕